

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 25 września 2015 r.

PS-KNPS.431.2.25.2015.EK

**Pani
Irena Buturla-Jamrozik
Dyrektor
Domu Małych Dzieci
w Jaworze**

SPRAWOZDANIE Z KONTROLI

W dniu 31 sierpnia 2015 roku do Wojewody Dolnośląskiego wpłynęło pismo od Rzecznika Praw Dziecka w sprawie zgłoszonych przez anonimowego nadawcę nieprawidłowości w funkcjonowaniu Domu Małych Dzieci w Jaworze, przy ul. Piastowskiej 12 (zwanego dalej Domem). Z analizy treści pisma wynika, że dotyczą one:

- braku odpowiednich miejsc do nauki dla wychowanków,
- niewystarczającej liczby bawialni, miejsc wypoczynku, braku świetlic dla dzieci,
- braku jadalni dla dzieci,
- niewłaściwego standardu łazienek i toalet w odniesieniu do wieku dzieci,
- źle oświetlonych sypialni,
- braku indywidualnych szaf ubraniowych i szafek dla dzieci,
- niewłaściwego (nieterminowego) wyposażenia dzieci szkolnych w podręczniki,
- rażąco niskiego kieszonkowego,
- nieprzystosowanego do wieku dzieci placu zabaw i jego złego stanu technicznego,
- braku właściwej opieki wychowawczej,
- złej jakości posiłków i pór ich wydawania,
- braku odpowiednich zabezpieczeń przeciw wypadkom w miejscach stwarzających zagrożenie dla dzieci,

- obciążania dzieci udziałem w zbyt dużej ilości występów i imprez okolicznościowych.

W związku z powyższym, w dniach 2 i 3 września 2015 roku została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Domu Małych Dzieci w Jaworze, na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 425 z dnia 1 września 2015 r. oraz upoważnienia Nr PS-KNPS.0030-263/15 wydanego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia 1 września 2015r.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu i Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki - kontroler. Kontrolę wpisano do Książki Kontroli pod numerem 39. W celu zgromadzenia informacji dających obraz funkcjonowania jednostki przeprowadzono rozmowy z obecnymi podczas kontroli pracownikami (dyrektor, pedagog, psycholog wychowawcy, opiekunki, kucharki, pokojowe) i ze starszymi wychowankami placówki.

Celem przeprowadzonego postępowania kontrolnego była ocena funkcjonowania jednostki w zakresie wniesionych zastrzeżeń, przestrzegania praw dziecka, wypełniania standardów opiekuńczo-wychowawczych, organizacji pracy placówki.

Podjęte czynności kontrolne polegały m.in. na sporządzeniu protokołów ustnych oświadczeń złożonych kontrolującym przez Dyrektora Placówki oraz notatek z rozmów z pracownikami i z dziećmi. Dodatkowo odebrano za potwierdzeniem m.in. kserokopie dokumentacji dotyczącej liczby, wieku i sytuacji prawnej dzieci, ruchu wychowanków, grafików dyżurów pracowniczych, list wypłat kieszonkowego, kwalifikacji pracowników i stażystów, przykładowych jadłospisów.

Przeprowadzone działania kontrolne oraz zgromadzona dokumentacja pozwoliły na stwierdzenie następującego stanu faktycznego:

Dom Małych Dzieci w Jaworze został wpisany do rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonego przez Wojewodę Dolnośląskiego, pod numerem PW14/5/05. Limit miejsc w Domu wynosi 30. Na dzień kontroli w ewidencji wpisanych było 29 wychowanków, z czego dwoje przebywa na przepustce w domu rodzinnym, w którym już prawdopodobnie pozostaną na stałe. Placówka od momentu wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ulega ciągłym przekształceniom, mającym na celu dostosowanie jej standardów do tych określonych w ww. ustawie. Do tej

pory była jednostką zapewniającą opiekę i wychowanie niemowlętom i dzieciom do 3 - 5 roku życia. Z powodu braku miejsc w pieczy rodzinnej kierowane były i nadal są kierowane tam małe dzieci, głównie w trybie interwencyjnym, z postanowień o natychmiastowym umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

(Dowód: akta kontroli str. 16,17, 20)

Na dzień kontroli wiek i liczba dzieci kształtuje się następująco:

LP.	WIEK DZIECKA	LICZBA DZIECI
1.	Poniżej 1 roku	1
2.	1-2 lata	7
3.	3-4 lata	5
4.	5-6 lat	7
5.	7-8 lat	3
6.	9-10 lat	2
7.	11-12 lat	3
8.	13 lat	1
Razem		29

Okres pobytu wychowanków w Domu Małego Dziecka:

LP.	Rok przyjęcia	Liczba dzieci
1.	2011 r.	1
2.	2012 r.,	1
3.	2013 r.	4
4.	2014 r.	7
5.	2015 r.	16
Razem		29

Jest 15 dzieci w wieku szkolnym, natomiast uczęszczających do szkół - 13, dwójce sześciolatków został odroczony obowiązek nauki, w związku z tym uczęszczają jeszcze do przedszkola. Razem do przedszkola jest zapisanych troje wychowanków.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 września 2014 r. do placówki przyjęto 19 wychowanków:

- pięcioro dzieci w wieku poniżej dwóch lat, najmłodsze ma 4 miesiące (analiza skierowań tych dzieci i postanowień wskazała, że przyjęto je na czas trwania

postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej, są to postanowienia o natychmiastowym umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

- dwoje w wieku 3-4 lata,
- troje w wieku 5-6 lat,
- jedno w wieku 7 lat,
- czworo w wieku 8-9 lat,
- czworo w wieku 11-13 lat.

Obecnie 6 dzieci zgłoszonych jest do Ośrodka Adopcyjnego. Dokumentacja jednego z nich jest przygotowywana do zgłoszenia, natomiast w przypadku 12 dzieci wystąpiono do sądu z wnioskiem o pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej, bądź toczy się już sprawa w tym zakresie. Rodzice pozostałych dzieci mają ograniczone prawa rodzicielskie.

(Dowód: akta kontroli str. 12-22)

W okresie objętym kontrolą z Domu odeszło 36 dzieci, z tego:

- do rodziny adopcyjnej – 10,
- do domu rodzinnego – 14,
- do pogotowia rodzinnego – 2,
- do rodziny zastępczej – 4
- do DPS – 2
- do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej – 4.

(Dowód: akta kontroli str. 24)

Placówka znajduje się na ogrodzonej posesji, w obrębie której wyodrębniono duży plac zabaw dla dzieci – również ogrodzony, część ogrodu dla osób odwiedzających oraz mały parking dla samochodów. Na posesji oprócz budynku głównego, w którym mieści się placówka, znajduje się pralnia z prasownią oraz komórki gospodarcze. Dom jest w kształcie litery L. Pokoje dzieci znajdują się na parterze i I piętrze. W przyziemiu znajduje się pokój odwiedzin, wyposażony w stół, krzesła, regał wypełniony maskotkami, stolik dla dzieci, wózki dziecięce, z których mogą korzystać odwiedzający. Wózki znajdujące się w tym pomieszczeniu są używane przez rodziców biologicznych podczas odwiedzin. Dokonując oględzin stwierdzono, że są one dość brudne. W dalszej części przyziemia znajduje się sala konferencyjna (w razie konieczności np. przy okazji większych imprez, można ją połączyć poprzez rozsuniecie drzwi z pokojem odwiedzin), pokój specjalistów (psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego) oraz mały pokój terapeutyczny wyposażony w pomoce dydaktyczne, mały stolik z krzesłkami dla dzieci, biurko i regały.

Z przyziemia przechodzi się klatką schodową na pierwsze piętro, do części administracyjnej placówki – gabinetów sekretarki, księgowej, magazynierki, specjalisty i dyrektora. Z tej samej klatki schodowej jest również przejście do części zajmowanej przez grupę starszych dzieci, usytuowaną na parterze.

(Dowód: akta kontroli str. 30)

GRUPA DZIECI STARSZYCH

Obecnie w grupie dzieci starszych przebywa 13 wychowanków. Są to dzieci w wieku szkolnym – 12 uczęszcza do szkoły podstawowej, 1 do gimnazjum. W wyniku przeprowadzonej w dniu kontroli wizji lokalnej stwierdzono, że grupa ta zajmuje cały parter, z długiego korytarza są wejścia do poszczególnych pomieszczeń. Są to:

- pokój sypialny z dwoma dużymi tapczanami i jednym małym (w pokoju śpi trzech chłopców, tapczany są dostosowane do ich wieku), wyposażony również w 2 biurka, 2 krzesła, jedną lampę sufitową – jarzeniową oraz lampę w postaci globusa – która nie świeciła, w pokoju nie było szaf z ubraniami chłopców, był natomiast duży zielony regał, w którym przechowywano różne rzeczy. Podczas kontroli stwierdzono, że półki regału podpisane były imieniem i nazwiskiem poszczególnych dzieci idących od września do szkoły, na których zgromadzone były dla nich przybory. W szafkach zgromadzone były też plecaki, gry, itp. Do pokoju wchodzi się ze świetlicy, istnieje również wejście bezpośrednio z korytarza, jednak to było dla dzieci niedostępne.
- pokój sypialny z czterema metalowymi, czarnymi, ozdobnymi, rozsuwanymi łózkami (są one dostosowywane do wzrostu dzieci, w pokoju śpią trzy dziewczynki), wyposażony również w 1 biurko, 1 krzesło, dwie małe szafki nocne, dwa pudełka kontenery w miejscu jednej szafki nocnej, lampę sufitową (zapalaną włącznikiem znajdującym się w sąsiednim pokoju), lampkę nocną, w pokoju nie ma szaf, w których przechowywane byłyby ubrania dziewcząt. Pomieszczenie jest bardzo małe, oprócz łóżek i biurka nie ma w nim miejsca na nic więcej. Wejście do niego jest z sąsiedniego przechodniego pokoiku.
- pokój sypialny z trzema małymi tapczanikami (śpią w nim dwie dziewczynki w wieku 6 i 7 lat), wyposażony również w 1 biurko, 1 krzesło, 2 szafy ubraniowe – narożną i w przejściu zamurowanych drzwi pomiędzy pokojami, 1 lampę sufitową, 1 lampkę ścienną - boczną. Pokój jest mały, przejściowy, przez niego wchodzi się do sypialni opisanej powyżej. W pokoju tym jest jeden wspólny włącznik dla dwóch lamp sufitowych

znajdujących się w dwóch różnych pokojach. Zatem włączenie lampy w tym pokoju, automatycznie zapala lampę w drugim i analogicznie jest z gaszeniem.

- pokój sypialny z czterema łózkami (dwa piętrowe, śpi w nim czterech chłopców), wyposażony również w 1 biurko, 1 krzesło, 1 lampę sufitową, 1 lampę ścienną, boczną, bardzo dużą zabudowaną na całej ścianie szafę z przesuwными drzwiami. W szafie tej większość dzieci z grupy starszej ma swoje wyznaczone półki, na których ułożone są ubrania. Dzieci z innych pokoi muszą zawsze wieczorem przygotować sobie ubrania, pobierając je z tej szafy. W szafie przechowywane są też inne, wspólne dla całej grupy rzeczy.

Należy stwierdzić, że pokoje dzieci pełnią funkcje tylko jako sypialnie, natomiast nie są to miejsca, które spełniają wymagania określone w § 18 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej: nie są właściwie oświetlone, nie zapewniają miejsc do przechowywania rzeczy osobistych i nie można swobodnie korzystać z ich wyposażenia, ponieważ albo takiego nie ma, albo jest wspólne, bądź jest go za mało. Pokoje są bardzo zróżnicowane pod względem wielkości, a proporcja umieszczonych w nich łóżek nie jest adekwatna do metrażu. W małych pokojach jest ich zbyt dużo, w związku z czym nie ma miejsca na inne wyposażenie. W przypadku niemowląt, które kiedyś umieszczano w placówce, sypialnie z samymi łóżeczkami wypełniały standard. Placówka obecnie przyjmuje dzieci coraz starsze i powinna przystosować pokoje, tak by były one miejscem również do zabawy i nauki, gdzie dzieci mogą spędzić swobodnie czas. W rozmowie dzieci nie akcentowały powyżej opisanych niedogodności jako kluczowych. Jest to dla nich pewne utrudnienie, że zawsze muszą np. czekać na swoją kolej przy biurku, czy chodzić po ubrania do innych pokoi albo, że w pokoju właściwie nie można nic robić poza spaniem. Ponadto, dzieci były nastawione bardzo przyjaźnie do innych, wykazywały chęć pomocy młodszym i pozytywnie wyrażały się o przyjętej w tym zakresie organizacji w placówce.

- bawialnia wyposażona w 1 mały stolik z 3 krzeselkami, 1 duży stół wychowawcy, 1 krzesło, kanapę narożną, regał i szafki wypełnione gramami, książkami, puzzlami, telewizor, radio, na środku leży duży dywan. Z bawialni jest wyjście na mały taras, jest ono nieczynne, podczas kontroli stwierdzono brak kilku szczebli w barierce ochronnej tarasu. Bawialnia jest duża i jest typowym miejscem do rekreacji i zabawy. Nie ma w niej warunków do odrabiania lekcji. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora, dzieci uczą się i odrabiają zadania domowe w sali konferencyjnej w przyziemiu, w sali jadalnej, która

znajduje się na końcu korytarza, czasem w bawialni lub w swoich pokojach. Taka organizacja powoduje, że dzieci podczas nauki mogą jednocześnie przebywać w czterech różnych miejscach, co jest utrudnieniem w sprawowaniu nad nimi opieki i kontroli.

- aneks kuchenny jest oddzielnym, wąskim zamykanym pomieszczeniem, gdzie głównie wychowawcy mogą przygotować lub odgrzać na kuchence lub w piekarniku prosty posiłek. Z informacji uzyskanej od dzieci wynikało, że w znajdujących się w aneksie szafkach przechowują otrzymanywane słodycze. Zagospodarowanie tego pomieszczenia nie stwarza odpowiednich warunków dla dzieci do przygotowywania przez nie posiłków. Zdaniem wychowawców i dyrektora w stojącej w tym pomieszczeniu lodówce przechowywane jest tylko jedzenie przygotowane wcześniej na kolację. Podczas kontroli lodówki były puste, a kuchnia sprawiała wrażenie nie używanej, niemniej jednak jej stan sanitarny pozostawiał wiele do życzenia. Zgodnie z § 18 ust.1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie pieczy instytucjonalnej, dziecku umieszczonemu w placówce zapewnia się dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów. Wyposażenie kuchni to: szafki stojące i wiszące, kuchenka, lodówka, zlew. Stan techniczny tego pomieszczenia w opinii kontrolujących został określony jako średni. Meble były dość wyeksploatowane, ale sprawne.
- jadalnia została wydzielona na połączeniu dwóch korytarzy, stanowi jednak odrębne, chociaż przechodnie pomieszczenie. Z jednej strony przechodzi się na korytarz w kierunku pokoi dzieci, a z drugiej strony korytarz prowadzi do aneksu kuchennego, (z którym bezpośrednio łączy ją małe okienko). W pomieszczeniu znajdują się 3 stoliki, w tym dwa większe oraz 16 krzeseł, doprowadzona jest winda kuchenna, jest regał z książkami - biblioteczka, szafka na której wystawione są produkty do poszczególnych posiłków. W trakcie kontroli był to obiad, stała waza z zupą, miska z burakami, pojemnik z drugim daniem - gulasz, kompot. Wychowawcy porcjują i wydają posiłki dzieciom, które wracają ze szkół. Z jadalni można wyjść również na taras.
- łazienka i toaleta stanowią jedno duże, wykafelkowane pomieszczenie. Znajdują się w nim 4 niskie zlewy nad którymi zawieszono są lusterka, 2 nieosłonięte brodziki, 3 toalety rozdzielone materiałowym parawanem, bez zasłonek od przodu, szafka na ręczniki i szafa na pościel. Na dzień kontroli toaleta i łazienka nie były dostosowane do wieku dzieci i również korzystanie z nich narusza zasadę intymności. Podopieczni w rozmowie (głównie dziewczynki) w tej kwestii już zwracały uwagę na krepujące dla nich warunki i niedostosowane wyposażenie. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora

Placówki, od początku roku kalendarzowego zwracano się do Zarządu Powiatu Jaworskiego o przyznanie środków na dostosowanie działalności Domu Małych Dzieci do standardów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W pismach w pierwszej kolejności sugerowano remonty sanitariatów w obu grupach (młodszej i starszej) o wartości 80.000 zł. Na dzień kontroli przedstawiono umowę z dnia 2.09.2015 r. podpisaną pomiędzy Dyrektorem Placówki a wyłonioną w drodze przetargu firmą budowlaną na remont łazienki w grupie starszej (na parterze), o wartości 30.000 zł. Pomieszczenie ma być dostosowane dla dzieci szkolnych i ma zapewnić warunki intymne. Planowane zakończenie remontu określono na 9 października 2015 r.

- szatnia to miejsce wydzielone na korytarzu, przy wejściu do którego ustawiono dwa niskie regały z wieszaczkami i ławeczkami. Dzieci zostawiają tu odzież wierzchnią oraz buty. Naprzeciw regałów jest pomieszczenie, w którym obecnie znajduje się jeszcze szatnia personelu (z metalowymi szafami), w której również dzieci przechowują swoje buty. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora, to pomieszczenie ma być docelowo szatnią dzieci, ponieważ jest już uruchomiona nowa szatnia dla kadry.

(Dowód: akta kontroli str. 28-30,32-39)

GRUPA DZIECI MŁODSZYCH

Grupa dzieci młodszych zajmuje pierwsze piętro. Jest w niej obecnie 16 wychowanków, z czego dwójka jest na przepustce. Wiek dzieci tej grupy oscyluje od 4 miesięcy do 6 lat. Dwóm najstarszym dziewczynkom – 6 i 5 letniej, ze względu na opóźnienia rozwojowe odroczone obowiązki szkolne, w związku z tym znalazły się one w tej, młodszej grupie. Pierwsze piętro ma podobny układ jak parter, wyodrębniono następujące pomieszczenia w tej grupie:

- pokój sypialny duży z 6 małymi tapczanikami, (śpi w nim 5 dzieci), znajdują się w nim: 3 szafki nocne (puste), 2 lampy sufitowe, 1 lampa boczna – ścienna, pokój ma ubogi wystrój, jest typową sypialnią.
- pokój sypialny duży z 7 łóżeczkami niemowlęcymi (śpi w nim 5 dzieci), jest w nim 1 lampa sufitowa, 1 lampka boczna - ścienna, brak innego wyposażenia.
- pokój sypialny z 5 niemowlęcymi łóżeczkami (śpi w nim czwórka najmłodszych dzieci), wyposażony w 1 przewijak, szafę, wannę, umywalkę, stolicek z wagą niemowlęcą, 1 lampę sufitową, 1 lampę boczną - ścienną.

- bawialnia, w której wyodrębniono dwie części: jadalną wyłożoną linoleum, z dwoma niskimi stolikami – jeden z dziesięcioma krzesłkami, drugi z trzema oraz część przeznaczoną do zabawy, na środku której leży duży dywan. W rogu pomieszczenia, na ścianie zawieszony jest telewizor. Na korytarzu obok tej bawialni jest winda kuchenna, którą dostarczane są na grupę posiłki. Z bawialni jest wyjście na duży, zagospodarowany taras, obudowany sztachetami o wysokości około metra. Są tu bezpieczne warunki, natomiast zwrócono uwagę, że przy barierce stało krzesło, przy pomocy którego łatwo wspiąć się wyżej. Na tarasie były wózki spacerowe, duży gumowy kontener z kolorowymi piłkami.
- bawialnia druga, wyposażona w 1 okrągły mały stolik, tapczan, małe tapczaniki, 2 duże szafy, 1 lampkę boczną - ścienną.
- kuchnia podręczna – mleczna, wygospodarowana została z korytarza, jest odgródzona drzwiami, jest w niej lodówka, zlew, szafka wisząca i stojąca. W tej kuchni nie przyrządza się żadnych posiłków, jedynie odgrzewa się zupki mleczne, wstępnie myje się butelki i inne drobne naczynia. Dzieci nie mają możliwości korzystania z niej, ponieważ jej urządzenie nie było podyktowane kiedyś taką potrzebą. Kuchnia nie jest w ogóle przystosowana do tego, by dzieci mogły w niej cokolwiek przyrządzić. W lodówce również nie było żadnych produktów żywnościowych, do których miałyby dostęp dzieci.
- toaleta to pomieszczenie, z którego wcześniej korzystał personel, obecnie udostępnione jest dzieciom (tym starszym z tej grupy), jest w niej jedna muszla klozetowa, dwa małe zlewy, w dniu kontroli stał tam również kontener plastikowy i miotły.
- łazienka wyposażona w 2 niziutkie zlewy, nad nimi, poza zasięgiem dzieci, półka z kubeczkami i szczoteczkami do zębów, 1 wyższa - obudowana wanna, 1 brodzik bez zasłonek i obudowy, w tym pomieszczeniu znajdują się nocniki dla młodszych dzieci.
- szatnię stanowił umieszczony w szerszej części korytarza, naprzeciwko łazienki, mały regalik z 12 wieszaczkami i ławeczką, pod którą schowane były buciki. Obok w narożniku tej części korytarza stała duża szafa, w której przechowywane są ubrania dzieci.
- pomieszczenie duże dla lekarza, wyposażone w szafki, stół, przewijak, biurko z krzesłem. W pomieszczeniu tym kiedyś urzędowały głównie pielęgniarki, których obecnie się w placówce nie zatrudnia.

Pokoje dzieci tej grupy, to również typowe sypialnie, niektóre przystosowane dla maluchów i niemowląt. Zważając, że wiek dzieci jest tu mocno zróżnicowany, pokoje dla

starszych dzieci (4 - 6 - latków) nie spełniają wymogów o których mowa w § 18 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jedna toaleta, to zbyt mało na tę liczbę dzieci zwłaszcza, że przynajmniej 9 z nich mogłoby korzystać już z normalnej toalety, a nie nocników. Łazienka jest dostosowana tylko do malutkich dzieci, starsze nie są w stanie samodzielnie, czy nawet pod okiem dorosłych korzystać z wanny, jest za wysoko i jest za mała. Brodzik nie jest obudowany i jest wystawiony na widok wszystkich wchodzących do łazienki, każde samodzielne skorzystanie z niego powoduje zachlapanie pomieszczenia i innych osób, które w nim są. Łazienka bezwzględnie wymaga remontu i dostosowania do standardów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wieku przebywających tam w większości już dzieci starszych.

(Dowód: akta kontroli str. 26-27)

Kuchnia placówki znajduje się w części piwnicznej. Jest po gruntownym remoncie przeprowadzonym w 2006 roku. Wyposażona jest w nowoczesny sprzęt i odpowiednia do przygotowywania posiłków dla dzieci starszych i niemowląt. Na dzień kontroli zatrudnione były w kuchni 2 kucharki, które obecnie pracują od 6.00/6.30 do 15.30/16.00. W okresie wakacji kuchnia czynna była do 13.00/14.00. Śniadania i obiady są przygotowywane, wydawane i dostarczane windą na poszczególne grupy na bieżąco, zgodnie z porą ich spożywania przez dzieci. Posiłki dopiero w grupach są porcjowane przez wychowawców i ewentualnie odgrzewane (w przypadku obiadów), dla tych dzieci, które wróciły później ze szkoły. W przypadku kolacji wyznaczonej na godzinę 18.00, ze względu na czas pracy kuchni, jedzenie przygotowywane jest wcześniej i wydawane do godziny 16.00, w czasie wakacji wydawane było do godziny 13.00 lub 14.00. Zgodnie z oświadczeniem personelu (dyrektora, wychowawców) jest ono przechowywane w lodówkach. W każdej grupie jest jadalnia przystosowana do wieku dzieci. W opinii kontrolujących nie jest konieczne zorganizowanie jednej wspólnej jadalni dla wszystkich wychowanków z obu grup. Natomiast należy bezwzględnie dopilnować, aby obecnie funkcjonujące aneksy kuchenne były odpowiednio zagospodarowane i dostosowane do wieku dzieci, ponieważ na dzień kontroli, w każdej z grup w aneksach kuchennych nie było odpowiednich warunków w których dzieci mogłyby swobodnie przygotować proste posiłki. W grupie dzieci młodszych funkcjonujący tam aneks kuchenny nie można uznać za miejsce, w którym dzieci mogłyby cokolwiek przygotować.

(Dowód: akta kontroli str. 31)

Podczas kontroli przeanalizowano jadłospisy z pięciu miesięcy - z października 2014 r., ze stycznia, kwietnia, lipca i sierpnia 2015 r. Obecnie są one układane przez magazyniera, wcześniej robiła to intendentka. Z ich analizy wynika, że w każdym dniu jest o godzinie 8.00 - śniadanie, o 10.00 drugie śniadanie złożone z owocu i napoju (kakao, kisiel, sok, syrop owocowy, kawa zbożowa, itp.), o 12.00 obiad dwudaniowy, o 15.00 podwieczorek (ciasto, bułka maślana, chałka, budyń, itp.), o godzinie 18.00 - kolacja. Zdaniem kontrolujących śniadania i kolacje były bardzo podobne, na oba te posiłki zawsze było: masło, pieczywo i naprzemiennie – ser żółty, nutella, wędlina, pasta z ryby, serek topiony, pasztet drobiowy, dżem, paprykarz, jajko w różnych postaciach, płatki kukurydziane lub owsiane na mleku. Czasem na kolacje w tym okresie (5 miesięcy) podano również: parówki na ciepło (8 razy), kiełbasę lub wędlinę pieczoną (5 razy), cztery razy sałatkę jarzynową, trzy razy sałatkę „Karolinka”, dwukrotnie sałatkę „Gyros”. Zawsze dodatkiem były jakieś warzywa – rzodkiewka, ogórek, ogórek małosolny, pomidor. obiady były zróżnicowane. Z rozmów z dziećmi odnośnie posiłków wynika, że na ogół nie wnoszą one większych uwag co do ilości czy jakości jedzenia, zwróciły uwagę że szczególnie lubią potrawy mączne (placki, racuchy, naleśniki, pierogi) i czasem mogłyby zjeść ich więcej, inne stwierdziły, że zawsze mogą dostać dokładkę. Zwróciły też uwagę, że niewiele jest pomidorów czy ogórków na kolację (warzyw ogólnie), bo na śniadanie raczej ich nie ma w ogóle. Potwierdziły natomiast, że nie korzystają z kuchni aby w nich coś przygotować, a kolacje są takie same jak śniadania.

Wskazane byłoby rozważyć możliwość większego urozmaicenia dań serwowanych na kolacje, które prawdopodobnie z powodu ograniczenia czasowego w pracy kuchni, (kolacje są przygotowywane z parogodzinnym wyprzedzeniem i przechowywane w kuchniach grupowych), są stosunkowo proste i nie wymagające specjalnych zabiegów przy ich podaniu.

(Dowód: akta kontroli str. 40-66)

Dzieci szkolne na bieżąco były wyposażane w przybory i podręczniki szkolne. Dla tych wszystkich, którzy mieli podany wykaz książek, zostały one przygotowane już w trakcie wakacji, podczas kontroli dzieci już w większości je posiadały. Przedstawiono faktury zakupu podręczników i wyposażenia szkolnego. Pojedynczy wychowankowie jeszcze czekali na podręczniki np. z języka angielskiego. Wszystkie dzieci zgodnie stwierdziły, że nie brakuje im wyposażenia do szkoły.

(Dowód: akta kontroli str. 67-73)

Dzieci powyżej 5. roku życia otrzymują kieszonkowe. Jego wysokość jest zgodna z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. W Domu obowiązuje Regulamin Przyznawania Kieszonkowego. Z punktu I Regulaminu wynika, że wysokość kieszonkowego ustalono na 10 zł. Natomiast w punkcie II Regulaminu, który mówi o zasadach podwyższania kwot kieszonkowego wynika, że kwotą wyjściową dla dzieci w wieku 5-7 lat jest 10 zł, a dla 7-12 – latków kwotą wyjściową jest 12 zł. Obie te kwoty można podwyższyć maksymalnie o 8 zł. Przedstawiono listy wypłat kieszonkowego ze stycznia, kwietnia i lipca 2015 roku, z podpisami dzieci. Wszystkim wypłacono po 10 zł, natomiast w lipcu dodatkowo 11 dzieci (wyjeżdżającym na kolonie) wypłacono po 10 zł. Z powyższego wynika, że zapisy Regulaminu Kieszonkowego są niespójne, nie można na ich podstawie określić jaka jest wyjściowa kwota kieszonkowego dla dzieci w wieku 7-12 lat, czy jest to 10 zł czy 12 zł. Wysokość obu kwot jest zgodna z przepisami wyżej cytowanego rozporządzenia, natomiast może być ona niezgodna w przypadku wypłat dla dzieci starszych. ***Wskazane jest doprecyzować zapisy Regulaminu Kieszonkowego.***

(Dowód: akta kontroli str. 74-79)

Na posesji Domu jest wydzielony trawiasty, z nielicznymi drzewami plac zabaw. Jest oddzielony od reszty posesji ogrodzeniem z zamykaną na skuwkę furtką. Plac wyposażony jest w różnorodne sprzęty: domek ze ślizgawką, drewnianą ciuchcią, 2 stoliki z ławeczkami, plastikową i drewnianą zjeżdżalnię, 2 huštawki, 3 drewniane szalasy małe, 2 duże drewniane altany, sprężynowego konika, plastikowy stolik, platformę na sprężynach. Stan sprzętu można określić jako dobry, nieliczne przyrządy, jak np. drewniana ciuchcia wymaga odnowienia i uzupełnienia szczebelków. Plac zabaw przeznaczony jest dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych. Wychowankowie starsi 12-13 - letni najczęściej nie są już zainteresowani tego typu rozrywką. Dzieci w rozmowie potwierdziły, że bawią się na placu i lubią to. Plac jest też wykorzystywany do organizowania grilla.

(Dowód: akta kontroli str. 25)

Podczas kontroli przeanalizowano grafiki dyżurów wychowawczych oraz kwalifikacje osób zatrudnionych do opieki nad dziećmi. Z załączonej listy pracowników wynika, że na dzień kontroli zatrudnieni byli: dyrektor, 1 pedagog, 1 psycholog, 6 wychowawców, 7 opiekunek dziecięcych oraz personel obsługowy: 1 pokojowa,

1 praczka, 2 kucharki, 1 konserwator, 1 magazynierka i 3 pracowników administracyjnych. Personel merytoryczny posiada wymagane przepisami kwalifikacje. Wychowawcy i specjaliści posiadają wykształcenie wyższe kierunkowe – pedagogiczne i psychologiczne, opiekunki – ukończoną szkołę w zawodzie opiekunka dziecięca (4 osoby) lub szkołę pielęgniarstwa (3 osoby). Dodatkowo, na okres 3 lub 6 miesięcy zatrudnieni byli w Domu stażyści, na dzień kontroli były to 3 osoby. Wszystkie posiadają wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku pedagogika.

Z analizy grafików z miesięcy: października 2014 r., stycznia, kwietnia, lipca 2015 r. wynika, że w placówce były 3 grupy wychowawcze, natomiast z grafiku z września 2015 roku wynika, że są tylko 2 grupy. Taki też przedstawiono w trakcie kontroli podział dzieci. Dyżury w październiku, styczniu, kwietniu rozdzielane były według godzin: 6.00 -14.00, 14.00- 22.00, 22.00- 6.00. Od lipca jest inny podział godzin: 6.00-18.00, 14.00 – 22.00, 18.00-6.00. Osobami pełniącymi dyżury w październiku 2014 r., styczniu, kwietniu i lipcu 2015 r. były: pielęgniarki, wychowawcy, pokojowe, pedagog, stażyści. We wrześniu bieżącego roku dyżury miały pełnić: opiekunki, wychowawcy, stażyści, pedagog, pokojowe. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Placówki, w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2015 r. zmniejszyło się zatrudnienie o 8 osób, w sumie o 10 etatów. Niektóre osoby zatrudnione dotychczas na stanowisku pielęgniarki, przyjęły zmieniające warunki umowy o pracę na stanowisko opiekunki dziecięcej.

Dyżury – październik 2014 r.

W październiku 2014 r. na grafiku ujęto do opieki nad dziećmi również pokojowe – osoby nie uprawnione do tego. W grupie III było 17 dyżurów porannych, w których wspólnie z opiekunką lub wychowawcą była pokojowa, na dyżurze popołudniowym takich dyżurów było 25. W grupie II takich dyżurów było analogicznie 13 i 9.

Dyżury – styczeń 2015 r.

W styczniu 2015 r. na grafiku ujęto do opieki nad dziećmi również pokojowe – osoby do tego nie uprawnione. W grupie III było 11 dyżurów porannych, w których wspólnie z opiekunką lub wychowawcą była pokojowa, zdarzyło się również 5 dyżurów rannych podczas których były same pokojowe (14, 17, 18, 24, 25 stycznia), na dyżurze popołudniowym takich dyżurów było 18 i 2 podczas których były same pokojowe (26, 28 stycznia). W grupie II takich dyżurów pełnionych wspólnie z pokojową w godzinach

ranych było 12 i 1 dyżur pełniony samodzielnie przez pokojową (27 stycznia), po południu było 6 pełnionych wspólnie.

Dyżury – kwiecień 2015 r.

W kwietniu 2015 r. na grafiku ujęto do opieki nad dziećmi również pokojowe – osoby do tego nie uprawnione. W grupie III były 22 dyżury poranne, w których wspólnie z opiekunką lub wychowawcą była pokojowa, na dyżurze popołudniowym takich dyżurów było 20. W grupie II takich dyżurów pełnionych wspólnie z pokojową w godzinach rannych było 15 i 4 dyżury pełnione samodzielnie przez pokojową (1, 2, 29, 30 kwietnia), po południu było 15 pełnionych wspólnie i jeden samodzielnie przez pokojowe (25 kwietnia).

Dyżury – lipiec 2015 r.

W lipcu 2015 r. na grafiku ujęto do opieki nad dziećmi również pokojowe – osoby nie uprawnione do tego oraz stażystki, oddelegowane z Urzędu Pracy. W grupie III były 4 dyżury w godzinach 6.00-18.00, w których samodzielnie opiekę sprawowała pokojowa (9, 15, 17, 20 lipca), po południu takich dyżurów było 5, gdzie w godzinach 14.00-18.00 samodzielnie opiekę sprawowała pokojowa (10, 11, 12, 13, 18 lipiec). Natomiast w dniach 3, 7, 8 lipca w tej grupie wyznaczony był tylko dyżur nocny – od godziny 18.00 do 6.00, w ciągu dnia na tej grupie nie było nikogo. W grupie II większość dyżurów samodzielnie pełniły pokojowe i/lub stażystki. Jedynie w następujących dniach i tylko w wybranych godzinach obecny był na dyżurze wychowawca lub opiekunka:

5, 6, 7, 8, 20, 21, 23, 24, 26, 28, lipca w godzinach 6.00 – 18.00

3 lipca – w godzinach 14.00-22.00

1, 11, 17, 18, 27, 29, 31 lipca w godzinach 18.00-6.00

W lipcu, tylko w dniach 2, 27, 29, 30, 31 prawidłowo były obsadzone dyżury, ponieważ był na nich przez cały dyżur, tj. w godzinach 6.00 – 18.00 i 18.00 – 6.00 wychowawca lub opiekun, oprócz pokojowych i stażystek.

Dyżury – wrzesień 2015 r.

Z grafiku wynika, że w grupie I - dzieci młodszych stażyści będą wprowadzeni 19 razy na dyżur równolegle z opiekunkami i wychowawcami. Natomiast podczas dyżuru nocnego w dniach 12 i 13 września wyznaczono tylko 1 wychowawcę na dwie grupy – młodszą i starszą. W grupie II - dzieci starszych stażysta i/lub pokojowa wprowadzeni są

równoległe również z wychowawcami i opiekunami podczas 28 dyżurów dziennych, z tego w dniach 19 i 20 września w godzinach 18.00 -22.00 samodzielnie jest na dyżurze tylko stażysta. Również w tych dniach tylko w grupie I jest wprowadzonych 2 pracowników na noc, od 18.00 do 6.00 – wychowawca i opiekunka.

Z oświadczenia dyrektora wynika, że grafik wrześniowy dla grupy I i II należy czytać łącznie, więc jeden z dwóch pracowników wyznaczonych na dyżur nocny w grupie I, będzie sprawować opiekę w grupie II. W taki sam sposób dyżury nocne są rozdzielone w dniach: 2, 3, 4, 6, 23, 26, 29 września.

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, że zdarzały się sytuacje, kiedy opiekę nad dziećmi sprawowały osoby niewykwalifikowane. Samodzielnie nie mogą pełnić dyżurów opiekuńczych pokojowe i stażyści.

(Dowód: akta kontroli str. 80-93)

Podczas kontroli w rozmowach z pracownikami i dziećmi poruszono temat organizowanych w Domu imprez. Są one nieodzowną częścią życia placówki. W przypadku większości obchodzonych znaczących świąt są przygotowywane różne występy z udziałem wychowanków. Na niektóre z nich zapraszani są goście, w przypadku innych, dzieci występują na zewnątrz. Z opinii wychowanków nie wynika, by z tego powodu były one przemęczone lub znudzone. W opinii kontrolujących nie ma nic złego w takiej tradycji, natomiast nie może to zaburzać w sposób znaczący rytmu pracy placówki i dezorganizować jej funkcjonowanie w sposób ciągły.

(Dowód: akta kontroli str. 101-108)

W trakcie czynności kontrolnych nie stwierdzono, by w placówce nie przestrzegano zasad bezpieczeństwa. Wyposażenie pomieszczeń, układ i zagospodarowanie tarasów (poza mniejszym, w którym stwierdzono brak pojedynczych sztachetek w barierze ochronnej), łazienki, jadalnie i podwórko były miejscami bezpiecznymi. Nie zmienia to faktu, że w przypadku opieki nad dzieckiem kluczową rolę odgrywa dobrze zorganizowana praca kadry oraz odpowiedzialna i pełna zaangażowania postawa wychowawców. Brak takich postaw czy odpowiedniej liczby osób wykwalifikowanych podczas dyżurów, w każdych warunkach może doprowadzić do nieprzewidzianych sytuacji.

Podsumowując przeprowadzoną w Domu Małych Dzieci kontrolę można stwierdzić, że część wskazanych w anonimowym piśmie zarzutów potwierdziła się. Większość nieprawidłowości opisanych w sprawozdaniu jest następstwem postępującego w bardzo wolnym tempie procesu reorganizacji placówki i przekształcania jej z jednostki obejmującej opieką niemowlęta na dzieci starsze. Dodatkową trudność w reorganizacji placówki stanowi również konieczność przyjmowania kierowanych w trybie interwencyjnym małych dzieci lub całego rodzeństwa.

Potwierdziły się zarzuty dotyczące: braku odpowiednich miejsc do nauki dla wychowanków, niewłaściwego standardu pokoi dzieci, aneksów kuchennych, łazienek i toalet, źle oświetlonych sypialni, braku indywidualnych szaf ubraniowych i szafek dla dzieci, braku właściwej opieki wychowawczej. W związku z tym konieczne jest niezwłocznie dostosować wszystkie pomieszczenia z których korzystają podopieczni – pokoje, bawialnie, aneksy kuchenne, łazienki, toalety do tego, aby mogły one z nich swobodnie korzystać. Należy również organizować opiekę nad dziećmi tylko przez osoby do tego uprawnione i w odpowiedniej liczbie, zapewniającej bezpieczeństwo. Natomiast odnosząc się do posiłków, należy rozważyć możliwość ustalenia innych godzin pracy kucharek, aby posiłki przygotowywane w kuchni, były bezpośrednio wydawane przed ich konsumpcją, co może również wpłynąć na ich większe urozmaicenie, głównie chodzi tu o kolacje.

Natomiast nie stwierdzono w placówce:

- niewystarczającej liczby bawialni, miejsc wypoczynku, braku świetlic dla dzieci – ich liczba jest odpowiednia. Wskazane jest jednak rozważyć możliwość przystosowania tych pomieszczeń również – jako miejsc do nauki - co związane jest z właściwym ich wyposażeniem.
- braku jadalni dla dzieci. W każdej grupie są wyznaczone i wyodrębnione miejsca do tego.
- niewłaściwego (nieterminowego) wyposażania dzieci szkolne w podręczniki. Nie stwierdzono by były w tym zakresie poważne zaniedbania uniemożliwiające pracę szkolną poszczególnych wychowanków.
- wypłacania rażąco niskiego kieszonkowego. Wysokość kieszonkowego jest zgodna z przepisami prawa, natomiast należy określić jaka jest to wysokość – 10 zł czy 12 zł.

Zapis Regulaminu Wypłacania Kieszonkowego w tej kwestii jest sprzeczny w przypadku dzieci starszych i to należy uregulować.

- nieprzystosowanego do wieku dzieci placu zabaw i jego złego stanu technicznego. Plac jest przeznaczony dla dzieci przedszkolnych i młodszych szkolnych, jego stan jest zadowalający. W przyszłości, w związku ze zmianą wieku przyjmowanych dzieci jego istnienie (lub niektórych jego sprzętów) jest do rozważenia.
- braku odpowiednich zabezpieczeń przeciw wypadkom w miejscach stwarzających zagrożenie dla dzieci. Nie stwierdzono, by w tym zakresie były zaniedbania.
- obciążania dzieci udziałem w zbyt dużej ilości występów i imprez okolicznościowych. Ich liczba nie ma wpływu na dezorganizację pracy placówki.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości:

1. Placówka nie zapewnia dzieciom pokoi mieszkalnych o wskazanym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej standardzie (brak właściwego oświetlenia, powierzchnia pokoi nie zapewnia możliwości przechowywania rzeczy osobistych, brak swobodnego korzystania z pokoi).
2. Placówka nie zapewnia dzieciom łazienek i toalet o wskazanym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej standardzie (brak możliwości korzystania z łazienek i toalet w sposób intymny, wyposażenie pomieszczeń niedostosowane do wieku dzieci).
3. Placówka nie zapewnia dzieciom miejsc do nauki.
4. Placówka nie zapewnia dzieciom miejsc do przygotowywania posiłków.
5. W Placówce nie ma dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych.
6. Dyżury opiekuńczo-wychowawcze sprawowane były samodzielnie przez osoby bez kwalifikacji lub osoby nieuprawnione.

W związku z powyższym wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Należy zapewnić dzieciom pokoje mieszkalne o odpowiednim standardzie.
Podstawa prawna: § 18 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie pieczy instytucjonalnej (Dz. U. 2011 r., poz. 1720, Nr 292).
Termin realizacji: 31 grudnia 2015 r.
2. Należy zapewnić dzieciom łazienki i toalety o odpowiednim standardzie.
Podstawa prawna: § 18 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie pieczy instytucjonalnej (Dz. U. 2011 r., poz. 1720, Nr 292).

Termin realizacji: 31 grudnia 2015 r.

3. Należy zapewnić dzieciom miejsca do nauki.

Podstawa prawna: § 18 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie pieczy instytucjonalnej (Dz. U. 2011 r., poz. 1720, Nr 292).

Termin realizacji: 31 grudnia 2015 r.

4. Należy zapewnić dzieciom miejsca do przygotowywania posiłków.

Podstawa prawna: § 18 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie pieczy instytucjonalnej (Dz. U. 2011 r., poz. 1720, Nr 292).

Termin realizacji: 31 grudnia 2015 r.

5. Należy zapewnić dzieciom dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych.

Podstawa prawna: § 18 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie pieczy instytucjonalnej (Dz. U. 2011 r., poz. 1720, Nr 292).

Termin realizacji: na bieżąco.

6. Należy zapewnić opiekę nad dziećmi przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

Podstawa prawna: art. 98 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), kierownik jednostki kontrolowanej w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania ma prawo przedstawić do niego stanowisko, nie wstrzymuje to jednak realizacji ustaleń kontroli.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Dorothea Grzybowska
Z-CI DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Rzecznik Praw Dziecka
2. Starosta Jaworski
3. a/a